

29 September -1 October / 29 Eylül - 1 Ekim 2016
TÜYAP Fair, Convention & Congress Center, İstanbul

8. Uluslararası Döküm Kongresi / 8th International Foundry Congress by TUDOKSAD Academy
In conjunction with Ankiros / Annofer / Turkcast fairs

«Mg Elementinin AlSi10 Alaşımının Mikroyapı ve Mekanik Özelliklerine Etkisi»

«Effects Of Mg On The Microstructure and Mechanical Properties Of AlSi10Mg Alloy»

**Gökhan Atay (Avcılar Demir Çelik), Ali Güngör, Sedef Şişmanoğlu, Tansel Tunçay
(Karabük Üni.), Orçun Sezgin (MS Müh.)**

8.Oturum: Döküm Teknolojileri Demir Dışı
8th Session: Casting Technologies Non Ferrous
Oturum Başkanı/Session Chairman: Prof. Dr. Ali Kalkanlı (ODTÜ)

Oturumlarda yer alan sunumlar 3 Ekim 2016 Pazartesi tarihinde akademi web sayfasına (akademi.tudoksad.org.tr) yüklenecektir.

Mg Elementinin AlSi₁₀Mg Alaşımının Mikroyapı ve Mekanik Özelliklerine Etkisi

Gökhan ATAY¹, Ali GÜNGÖR², Orçun SEZGİN³, Tansel TUNÇAY⁴, Sedef ŞİŞMANOĞLU²

¹ Avcılar Demir ve Çelik Çekme Sanayii Hadımköy/İSTANBUL

² Karabük Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Metalurji ve Malzeme Müh. Bölümü, Merkez Karabük

³ MS Sezgin Mühendislik LTD ŞTİ Yenimahalle/ANKARA

⁴ Karabük Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, İmalat Müh. Bölümü, Merkez Karabük

SUNUM İÇERİĞİ

- GİRİŞ
- DENEYSEL YÖNTEMLER
- SONUÇLAR VE TARTIŞMA
- SONUÇ

GİRİŞ

Demir ve çelikten sonra dünyada en çok kullanılan element olan alüminyum hafiflik, iyi işlenebilme kabiliyeti, dökülebilirliği, ısı ve elektrik iletkenliği, üstün korozyon dayanımı ve yaşlanma ile dayanımının arttırılabilmesi gibi pek çok üstün özelliğinden dolayı elektrik-elektronik, gıda, tarım, inşaat, kimya, otomotiv ve havacılık gibi sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır .

Alüminyum ve alaşımları üzerine birçok araştırma yapılmakta, yeni alüminyum alaşımları geliştirilmekte ve bilinen alüminyum alaşımlarının mekanik özellikleri yapılan çalışmalarla iyileştirilmeye çalışılmaktadır. Alüminyuma en çok ilave edilen element silisyumdur.

GİRİŞ

Al-Si alaşımları, dayanım/ağırlık oranının yüksek oluşu, yüksek ısı ve elektriksel özellikleri ve kum kalıba dökümden basınçlı döküme kadar birçok farklı yöntemle dökülebilmelerine imkân veren mükemmel döküm kabiliyetleri nedeniyle otomotiv endüstrisinden havacılık sanayine kadar geniş bir alanda yaygın olarak kullanılmaktadırlar.

Bu çalışmada, AlSi10Mg alaşımı ergitilip farklı oranlarda Mg ilave edilmiştir. Bu alaşımlar hazırlanan kum kalıplara dökülerek oda sıcaklığında soğutulmuştur. AlSi10Mg alaşımına Mg oranının mekanik özelliklere etkisi, Mg oranına bağlı olarak oluşabilecek intermetalik bileşikler ve bu yapıların malzemenin mekanik özelliklere etkisi incelenmiştir.

DENEYSEL YÖNTEMLER

Çalışmada kullanılan AlSi₁₀Mg alaşımının kimyasal analizi Tablo 1 de verilmiştir.

Si %	Fe %	Cu %	Mn %	Mg %	Zn %	Cr %
10.212	0.491	0.067	0.300	0.198	0.045	0.014

Tablo 1: AlSi₁₀Mg Kimyasal Analizi

Farklı Mg oranına sahip AlSi₁₀Mg alaşımları elektrik dirençli fırında 650° C'ye kadar tavlansmıştır. Bu sıcaklıkta 10 dakika bekletildikten sonra yüzeydeki cüruf ve usulsüzlükler temizlenmiştir. Bu alaşıma sırasıyla %0.5, %1.0, ve %1.5, oranında Mg ilave edilmiştir. Mg yüksek saflıkta olduğundan ve yanmasını önlemek için alüminyum folyo ile sarılarak 700 derecede sıvı alaşıma ilave edilmiştir.

Döküm işlemi SiO₂ kumundan hazırlanan kalıplara döküldü. Numune ölçülerini dikkate alarak model ölçüleri 150x100x10mm ölçülerinde ayarlanmıştır. Döküm için yolluk tasarımını, meme ölçülerini ve Alüminyumun yoğunluğu göz önüne alınarak yapılan hesaplamalar sonucu tek meme kullanıldı ve topuk kısmında memenin yüksekliğinin iki katı derinlik verilerek modelin içine kum sıçramasını engellenmiştir.

DENEYSEL YÖNTEMLER

Dökümden sonra döküm plakaları Şekil 1 de gösterildiği gibi kesilerek test numuneleri çıkarılmıştır. Numuneler standartlara göre hazırlandıktan sonra numunelerin yarısına T6 çözeltiye alma ısıl işlemi uygulandı. Çözeltiye alma ısıl işlemi, 480 derecede 8 saat bekletildikten sonra suda soğutulularak yapılmıştır. Yaşlandırma ısıl işlemi, 180 derecede 4 saat bekletilip oda sıcaklığında soğumaya bırakılarak yapılmıştır. Çekme testi Alşa A.Ş laboratuvar tipi çekme cihazında, sertlik testleri SHIMADZU marka mikro sertlik ölçüm cihazında (2 N yük altında), Spektral Analiz Spekto marka cihazında, X-ışınımı kırınımı testi Rigaku Ultima IV X-Ray Diffractometer (XRD) cihazında ve Carl Zeiss Ultra Plus Gemini marka tarama electron mikroskobunda (SEM) yapılmıştır.

Çekme Numunesi 1							
Çekme Numunesi 2							
Çekme Numunesi 3							
Çekme Numunesi 4							
Darbe Numunesi 1				Darbe Numunesi 3		Sertlik Numunesi 1	Sertlik Numunesi 2
Darbe Numunesi 2				Darbe Numunesi 4			
SEM 1	SEM 2	XRD 1	XRD 2	Korozyon Numunesi 1	Korozyon Numunesi 2	Aşınma Numunesi 1	Aşınma Numunesi 2

Şekil 1: Döküm Plakası

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Ergitme Aşaması

Farklı Mg oranına (%0.5, %1.0 ve %1,5) sahip AlSi10Mg alaşımlarının döküm sonrasında elde edilen kimyasal analiz sonuçları Tablo 2 de verilmiştir. Çalışmada hedeflenen oranlarda Mg içeren AlSi10Mg alaşımı başarılı bir şekilde üretilmiştir. Alüminyum alaşımlarına Mg ilavesi sırasında sıkça karşılaşılan yanma kayıpları gözlenmemiştir. Bunun sebebi magnezyumun hava ile temasını kesmek için alüminyum folyo ile sarılarak sıvı AlSi10Mg alaşımına ilave edilmiş olmasıdır.

Alaşım (%)	Elementler (% Ağırlıkça)								
	Si	Fe	Cu	Mn	Mg	Zn	Ni	Cr	Pb
% 0.5	10.212	0.419	0.067	0.300	0.508	0.045	0.010	0.014	0.002
% 1.0	10.102	0.479	0.066	0.350	1.019	0.038	0.011	0.014	0.002
% 1.5	10.190	0.501	0.067	0.301	1.510	0.043	0.010	0.014	0.002

Tablo 2: AlSi10Mg Döküm Sonrasında Elde Edilen Kimyasal Analizi

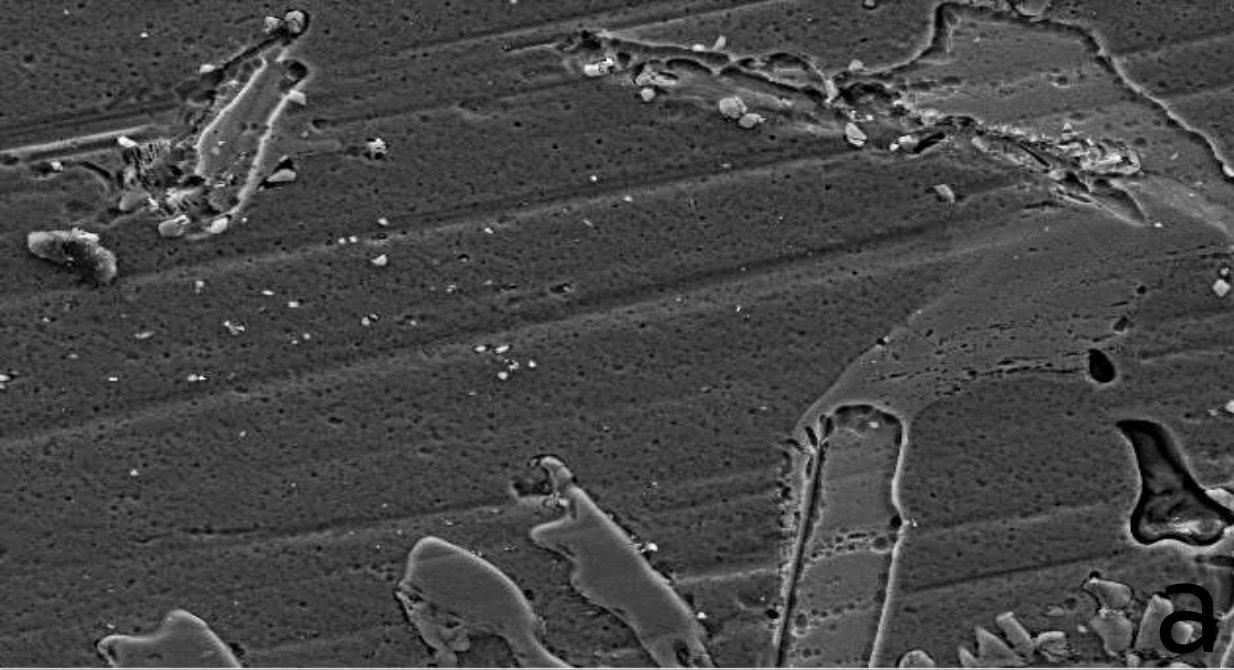

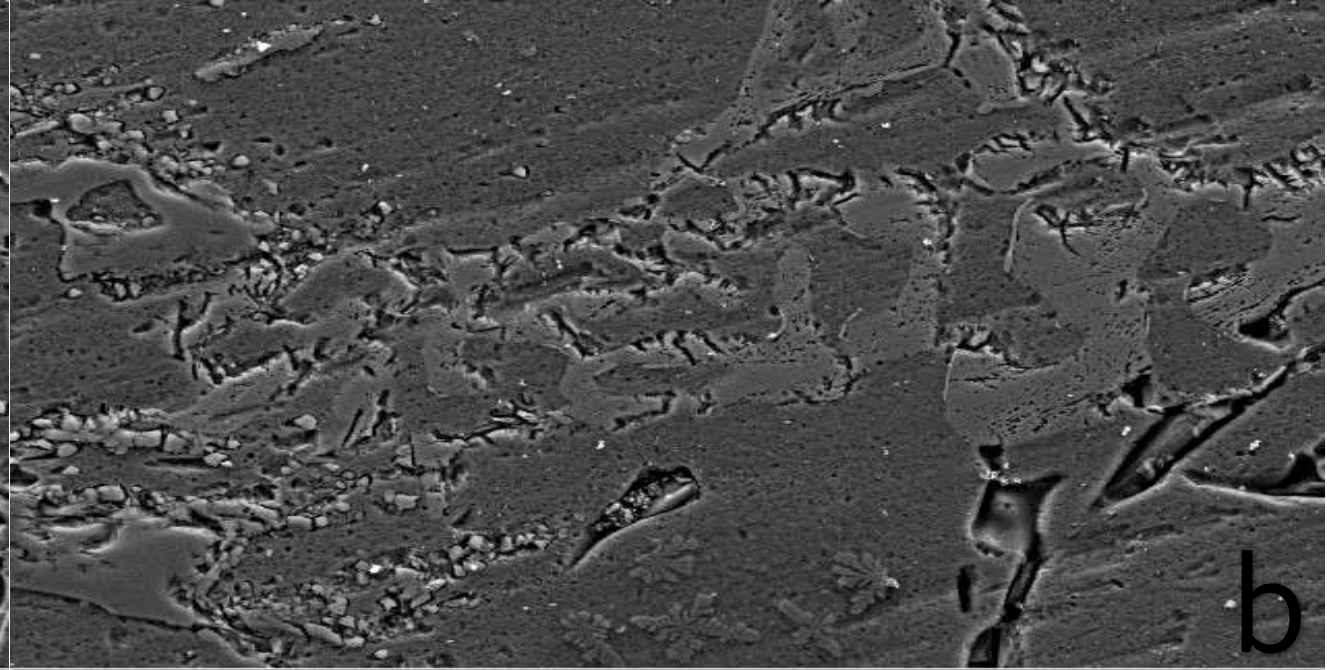
SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Mikroyapı İncelemeleri

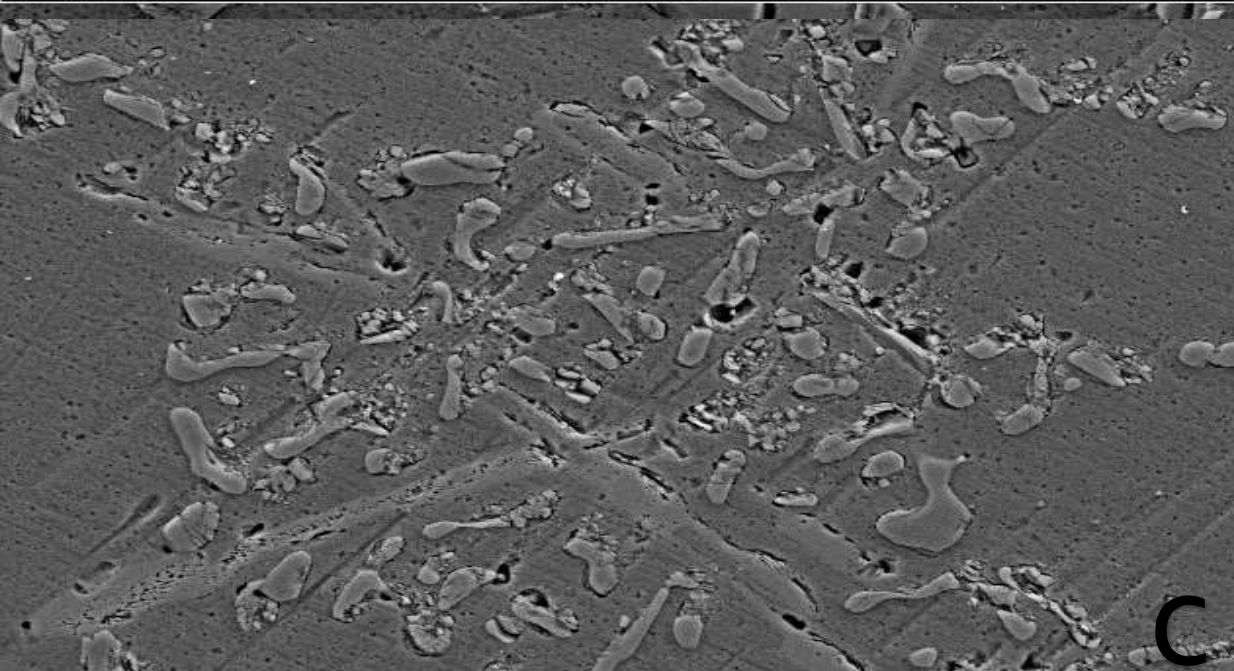
Farklı Mg oranına sahip $AlSi_{10}Mg$ alaşımlarının mikro yapılarındaki farklılıkların belirlenmesi amacı ile uygulanan standart metalografik işlemler sonrasında elde edilen ısıtılmış işlem görmüş alaşımların SEM görüntüleri şekilde verilmiştir. SEM görüntülerinde iğnesel yapıda oluşan Si taneleri ve alüminyum taneleri görülmektedir. Ayrıca $AlSi_{10}Mg$ alaşımlarının döküm metodu ile üretilmesine bağlı olarak yapıda porozitelerin oluştuğu görülmektedir. Alaşımı oluşturan metal elementlerin mikroyapıdaki dağılımlarının belirlenmesi için elementlerin yapıdaki dağılımını gösteren elementel dağılım haritası çıkarılmıştır. Alaşımı oluşturan Al, Si, Mg ve O elementlerinin bölgesel olarak buldukları konumlar şekilde görülmektedir.

Mag = 3.00 K X 20 µm WD = 9.2 mm EHT = 10.00 kV Signal A = SE2 Date : 26 May 2015 Time : 10:47:33
ULTRA PLUS-43-34 Noise Reduction = Line Int. Done ESB Grid is = 500 V System Vacuum = 3.80e-006 mbar

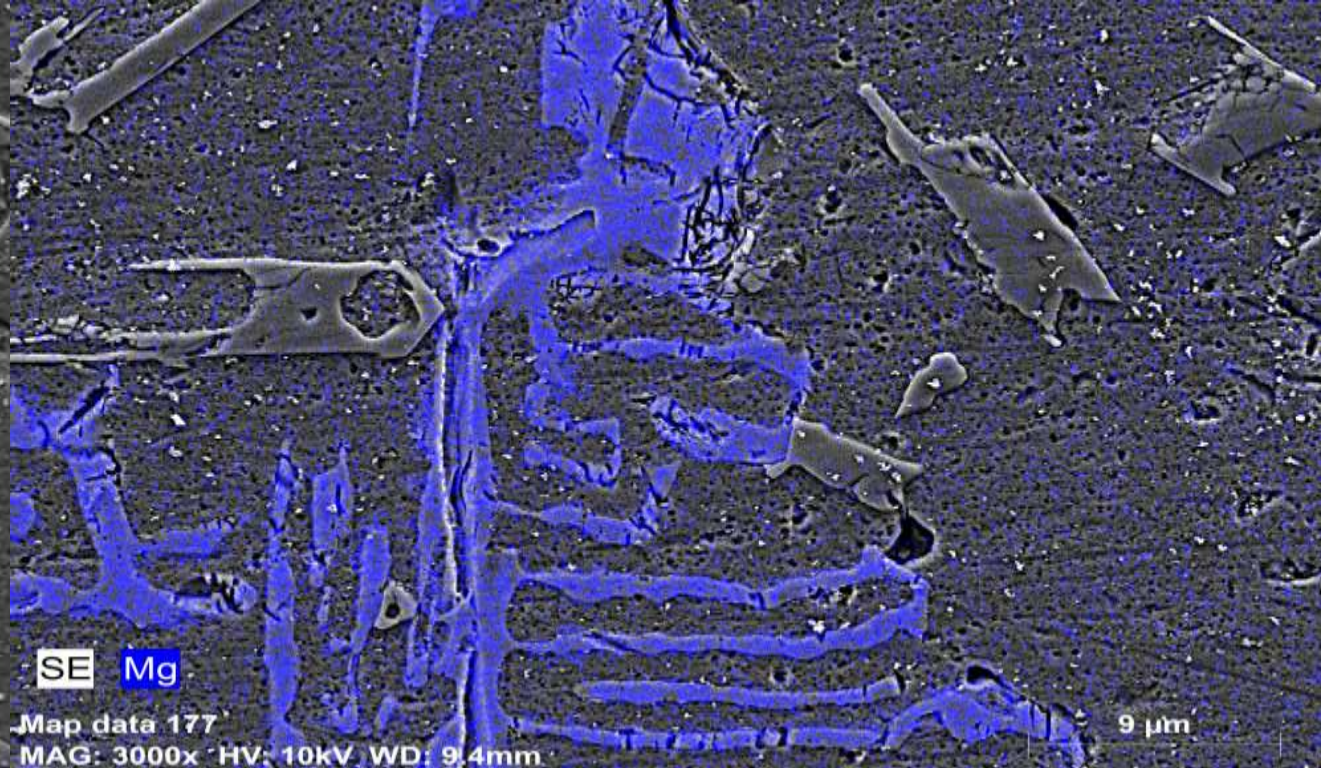
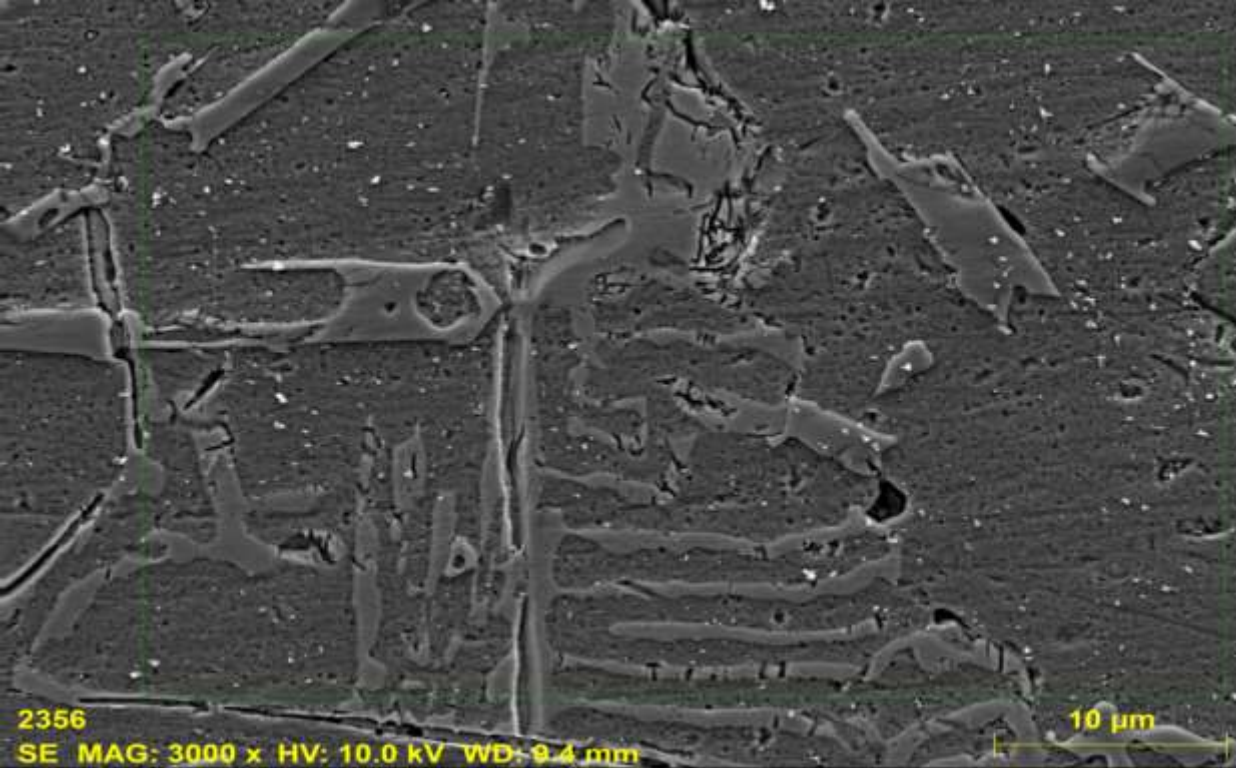
Mag = 3.00 K X 20 µm WD = 8.5 mm EHT = 10.00 kV Signal A = SE2 Date : 26 May 2015 Time : 11:19:40
ULTRA PLUS-43-34 Noise Reduction = Line Int. Done ESB Grid is = 500 V System Vacuum = 2.92e-006 mbar

Mag = 3.00 K X 20 µm WD = 11.2 mm EHT = 10.00 kV Signal A = SE2 Date : 26 May 2015 Time : 9:55:44
ULTRA PLUS-43-34 Noise Reduction = Line Int. Done ESB Grid is = 500 V System Vacuum = 4.34e-005 mbar

Farklı Mg oranına sahip $AlSi_{10}Mg$ alaşımlarının SEM görüntüleri,

- %0.5 Mg
- % 1.0 Mg
- %1.5 Mg

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Çekme Testi Sonuçları

Farklı Mg oranına sahip AlSi₁₀Mg alaşımlarının ısıtılma işlem öncesi ve sonrası çekme testinden elde edilen ortalama maksimum çekme mukavemeti (MÇM), akma mukavemeti (AM) ve yüzde uzama (%E) Tablo 3 te verilmiştir. AlSi₁₀Mg alaşımlarına ilave edilen Mg miktarına bağlı olarak uygulanan ısıtılma işlem ile yapıda oluşturulan Mg₂Si çökeltilerinin boyutlarına ve dağılımına bağlı olarak maksimum çekme mukavemeti, akma mukavemeti ve yüzde uzama değerinin değiştiği görülmektedir. AlSi₁₀Mg alaşımına %1.0 Mg ilavesi ile %0.5 Mg ilave edilen alaşıma göre daha yüksek maksimum çekme mukavemeti, akma mukavemeti değeri elde edilirken. Akma dayanımının azaldığı görülmektedir, bunun sebebinin yapıda oluşan Mg₂Si çökeltilerinin boyutlarının büyüdüğü ile ilgili olduğu düşünülmektedir. AlSi₁₀Mg alaşımına %1.5 Mg ilavesi sonrasında ise maksimum çekme mukavemeti, akma mukavemeti ve yüzde uzama değerlerinin azaldığı görülmektedir. Bunun sebebi ise yapıda oluşan Mg₂Si çökeltilerinin boyutlarının çok fazla büyüdüğü ve mekanik özellikleri olumsuz etkilediği görülmektedir.

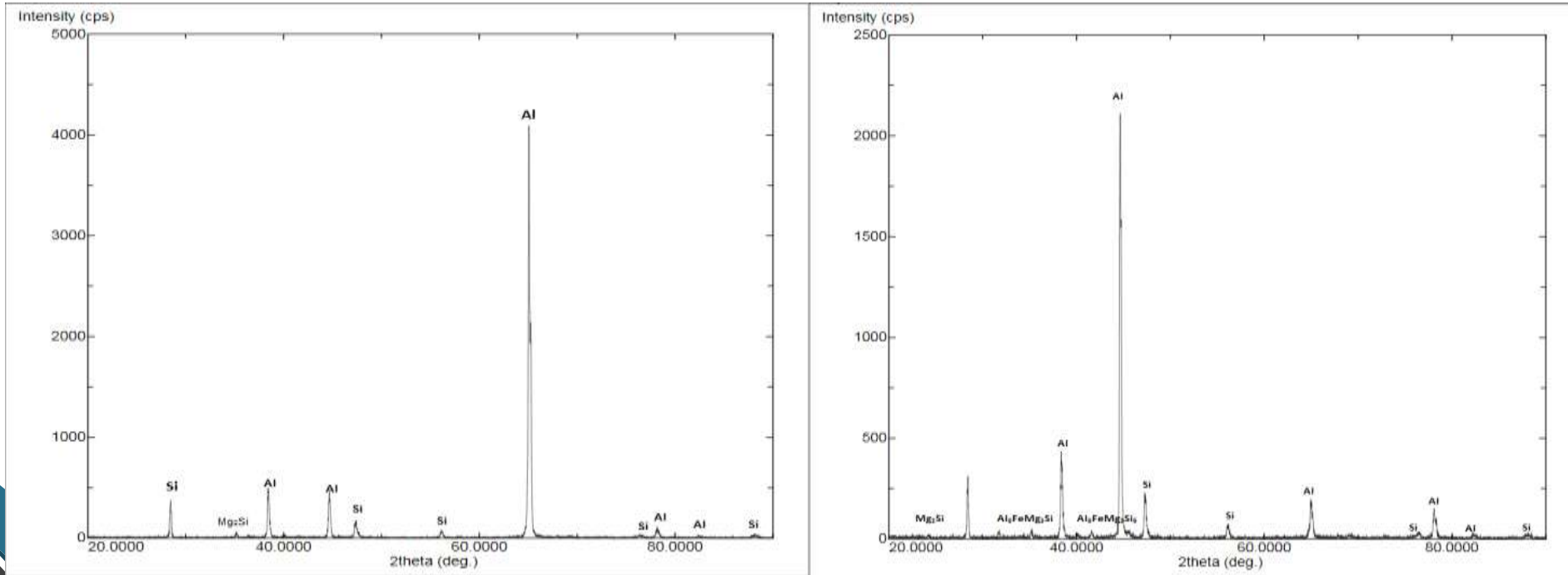
ALAŞIMLAR	ISIL İŞLEMSİZ			ISIL İŞLEMLİ		
	MÇM (N/mm ²)	ε (%)	AM (N/mm ²)	MÇM (N/mm ²)	ε (%)	AM (N/mm ²)
AlSi ₁₀ Mg + 0.5 Mg	45	2.74	41	208	14.33	161
AlSi ₁₀ Mg + 1.0 Mg	136	9.31	77	215	11.25	91
AlSi ₁₀ Mg + 1.5 Mg	91	4.85	67	166	9.60	61

Tablo 3: Çekme Testi Sonuçları

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

XRD Analizi Sonuçları

Farklı Mg oranına sahip AlSi₁₀Mg alaşımlarının yapısındaki fazların belirlenmesi amacı ile uygulanan XRD analizi yapılmıştır. %1.5 Mg ilave edilen AlSi₁₀Mg alaşımının ısıtılma öncesi ve sonrası XRD analizi aşağıda verilmiştir. XRD test sonuçları incelendiğinde ısıtılma ile yapıda Mg₂Si çökeltilerinin oluşumunun arttığı görülmektedir. Ayrıca ısıtılma ile yapıda Al₈FeMg₃Si intermetalik bileşiğinin oluştuğu görülmektedir.

Şekil 2: XRD analiz sonuçları

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Sertlik Testi Sonuçları

Mg oranına bağlı olarak $AlSi_{10}Mg$ alaşımlarının sertlik test sonuçları tablo 4 te verilmiştir. Sertlik test sonuçları incelendiğinde ilave edilen Mg miktarına bağlı olarak ısıtılmayan numunelerin sertlik sonuçları en yüksektir. Bunun nedeni yapıda Mg_2Si ve Al_8FeMg_3Si intermetalik çökeltilerin de artış olduğu söylenebilir.

Alaşımlar	Isıl İşlemsiz	Isıl İşlemliler
$AlSi_{10}Mg + 0.5 Mg$	81	140
$AlSi_{10}Mg + 1.0 Mg$	84	156
$AlSi_{10}Mg + 1.5 Mg$	85	132

Tablo 4: Sertlik Testi Sonuçları

SONUÇLAR

- % 0.5 Mg ilaveli AlSi₁₀Mg alaşımı ısıtılma işlemi uygulanmayan ve uygulanan numunelerde çekme test sonuçlarında Mg₂Si çökeltilerinin oluşması ile alaşımın maksimum çekme mukavemeti, akma mukavemeti ve yüzde uzama değeri artmıştır.
- Bütün alaşım gruplarının çekme test sonuçlarına göre, %1.0 Mg ilaveli AlSi₁₀Mg alaşımı alaşım gruplarında en yüksek maksimum çekme ve akma mukavemeti değerine sahip olduğu görülmüştür.
- XRD test sonuçlarına göre ısıtılma işlemi ile yapıda Mg₂Si çökeltilerinin oluştuğu belirlenmiştir. Ayrıca artan Mg miktarına bağlı olarak yapıda Al₈FeMg₃Si intermetalik bileşiğinin oluştuğu belirlenmiştir.
- Isıtılma işlemi uygulanan AlSi₁₀Mg alaşımların sertlik değerlerinin arttığı belirlenmiştir. Ayrıca %1.0 Mg ilave edilen AlSi₁₀Mg alaşımında en yüksek sertlik değeri elde edilmiştir.

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...

AYRICA,

Lisans bitirme tezi çalışmalarımıza 2209 B Sanayi Odaklı Lisans Bitirme Tezi Destekleme Programı kapsamında desteklerinden dolayı TÜBİTAK'a ve Erdal ÖMÜR'e Teşekkür ederim.